

WAT IEDEREEN ZOU MOETEN WETEN OVER **KLIMAATVERANDERING**

BART VERHEGGEN

Amsterdam University College

www.bartverheggen.nl

@bverheggen

@klimaatveranda

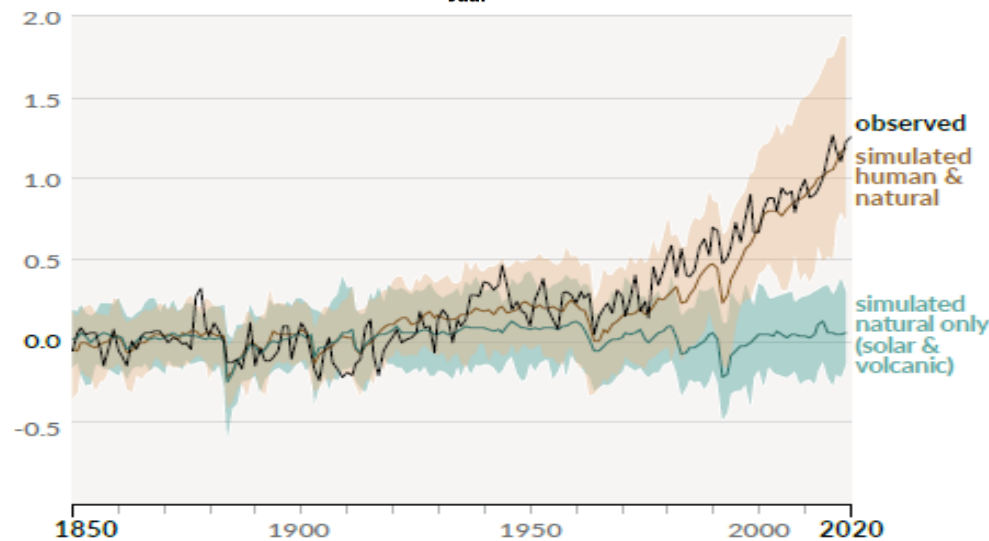
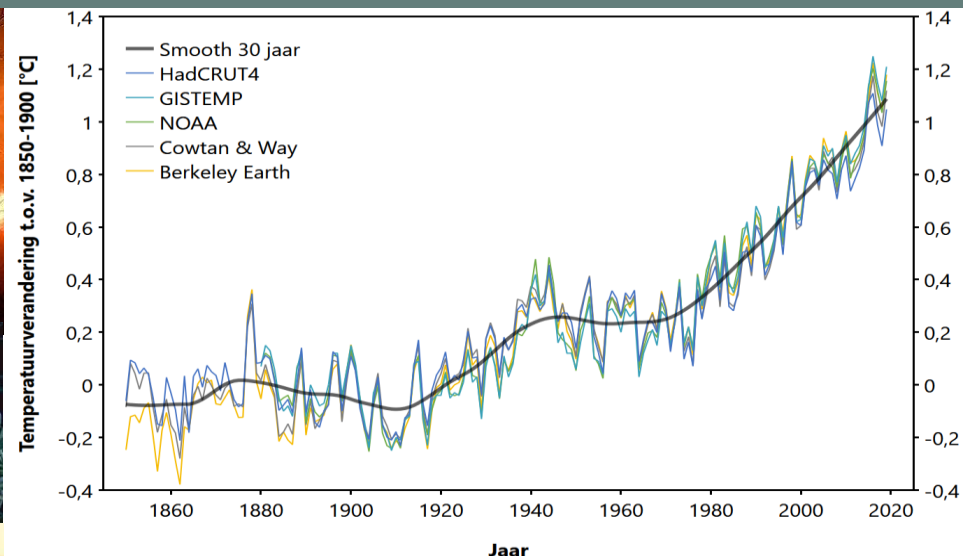
www.klimaatveranda.nl

HET GROTE PLAATJE: **WAT WETEN WE?**

- ❖ **het warmt op**
- ❖ **dat komt door ons**
- ❖ **flinke gevolgen**
- ❖ **er is hoop**

BROEIKASEFFECT

❖ Broeikasgassen absorberen warmtestraling

meer broeikasgassen → minder warmteverlies → opwarming

❖ Opwarming voorspeld (!) in 1896

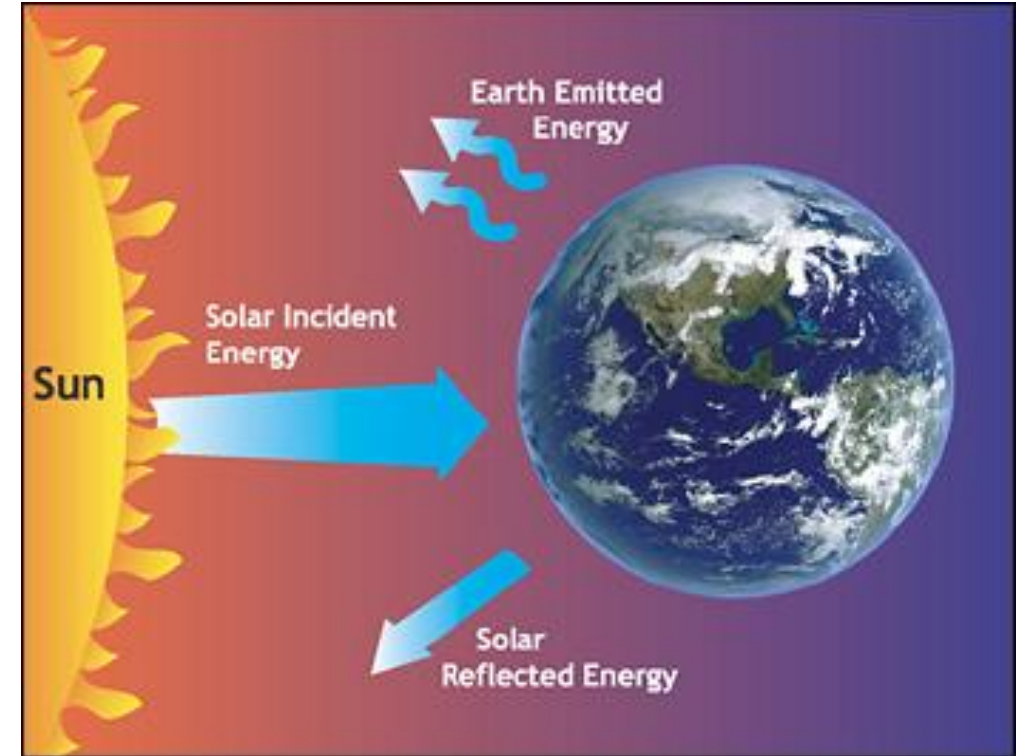
FOURIER, 1768-1830

TYNDALL, 1820-1893

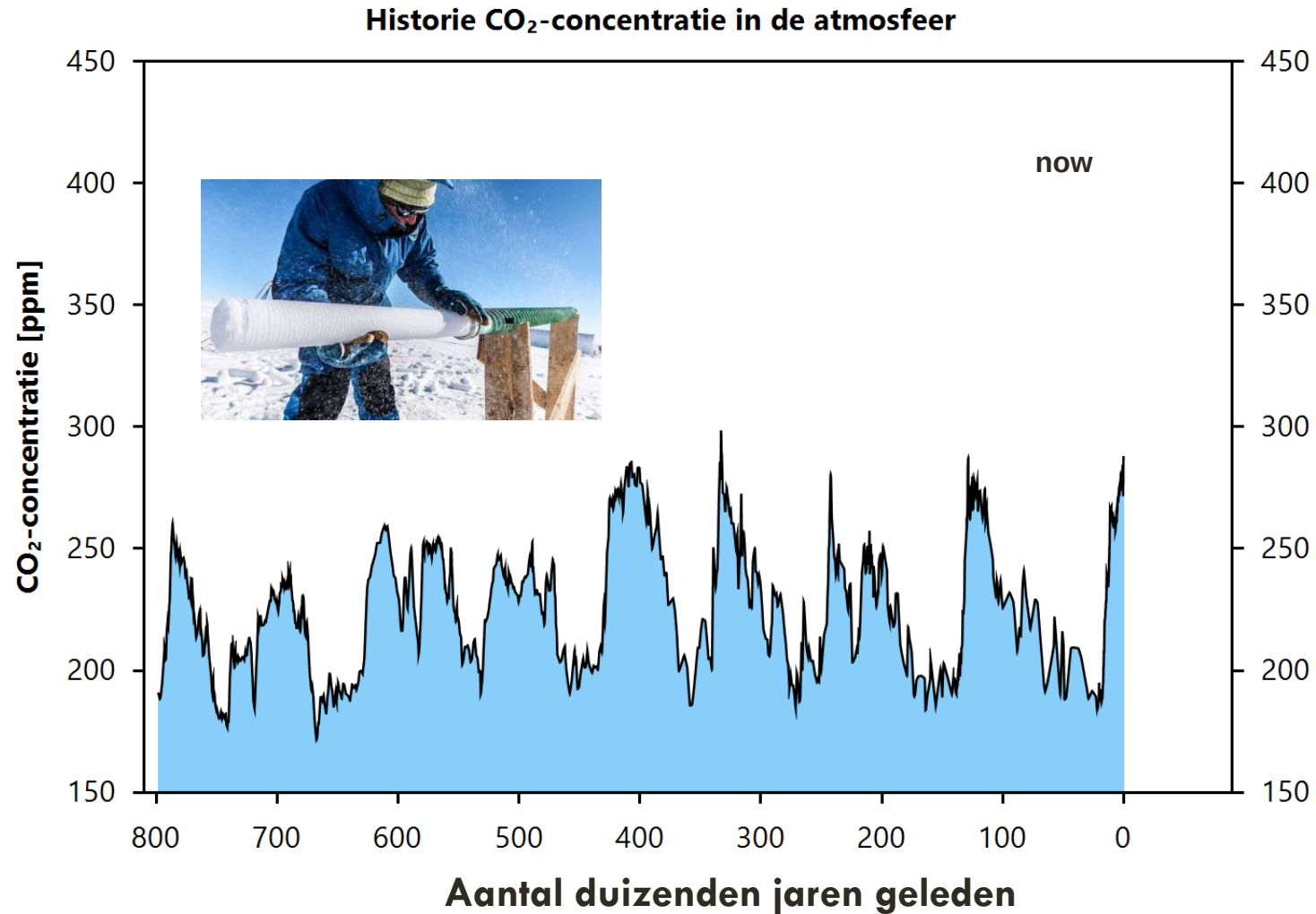

ARRHENIUS, 1859-1927

FOOTE, 1819-1888

CO₂-CONCENTRATIE STIJGT **HEEL SNEL**

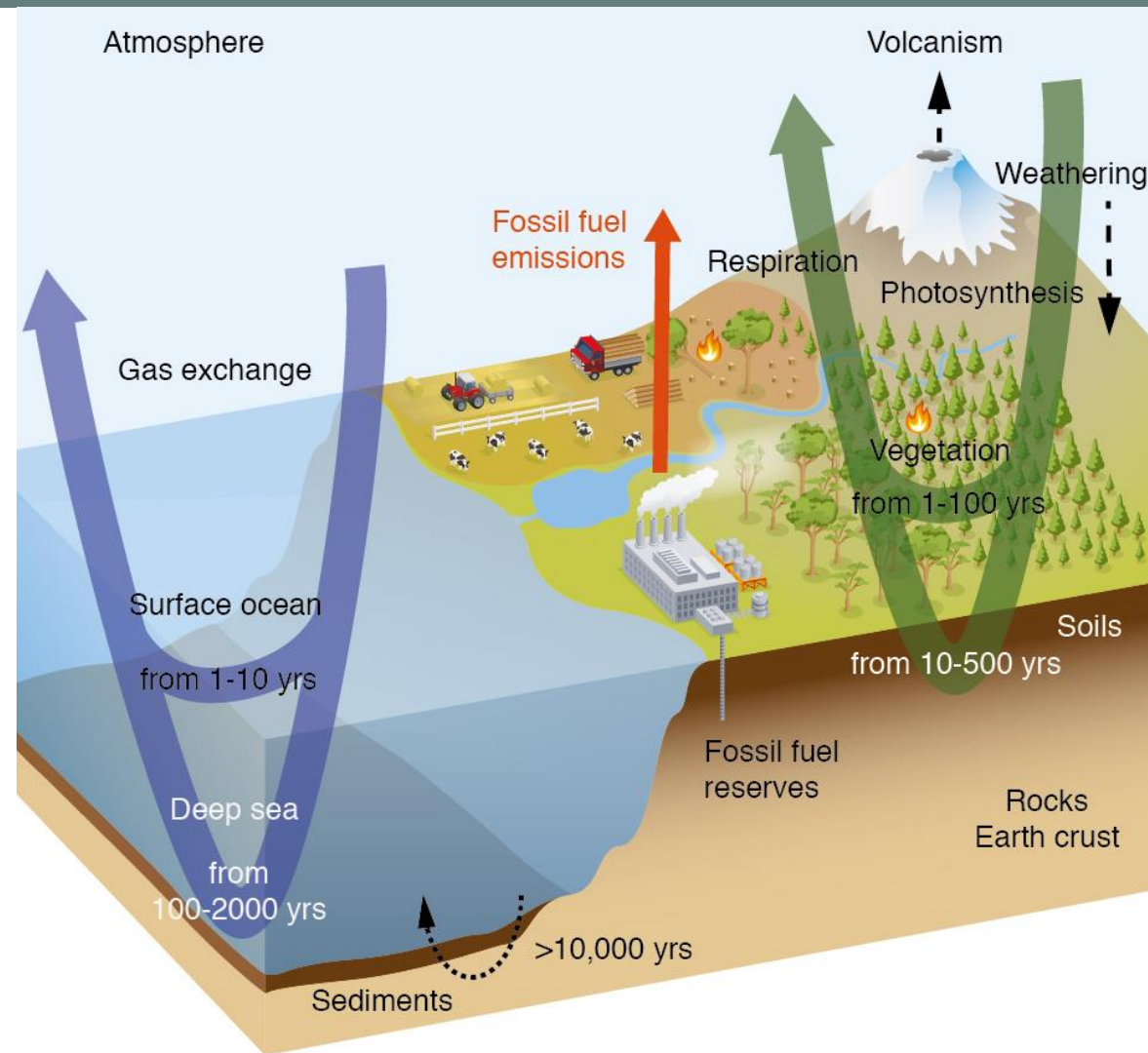

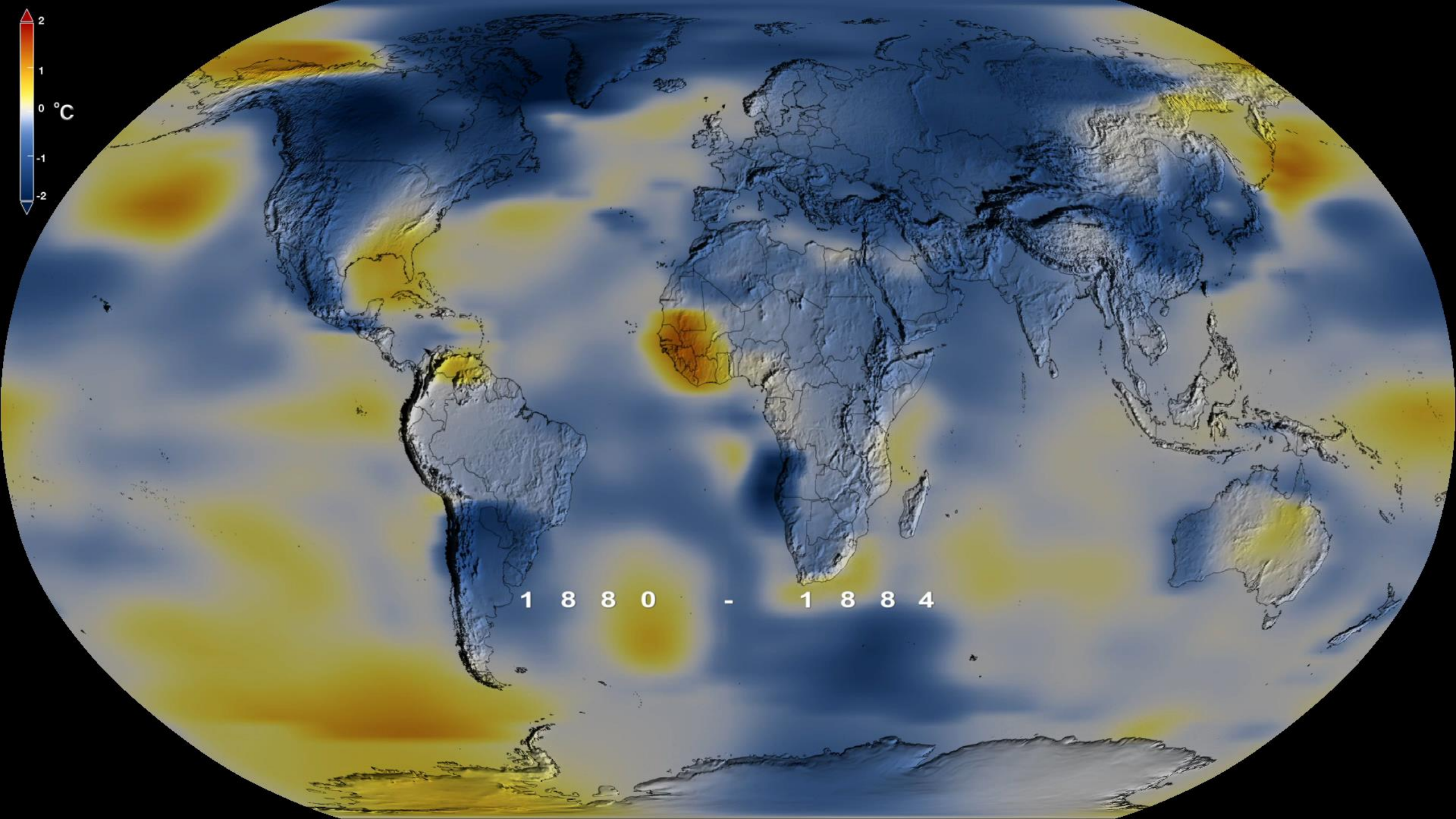
Data uit verschillende
openbare bronnen

CO₂-TOENAME KOMT DOOR ONS

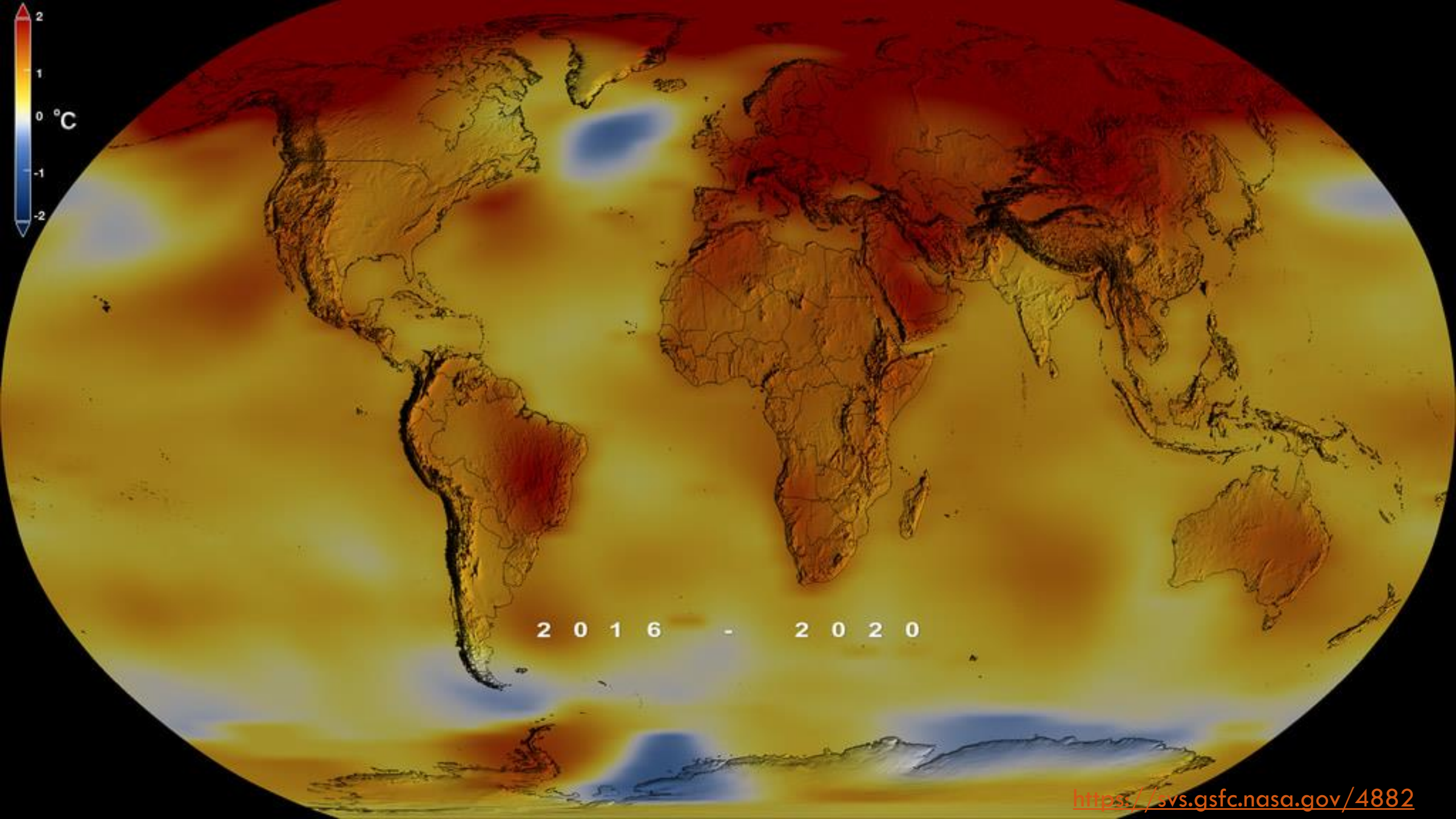
- ❖ Grote flux tussen **atmosfeer en oceaan** en tussen **atmosfeer en biosfeer**
- ❖ **Onze uitstoot verstoort de balans en is de oorzaak van de CO₂-toename**

1880 - 1884

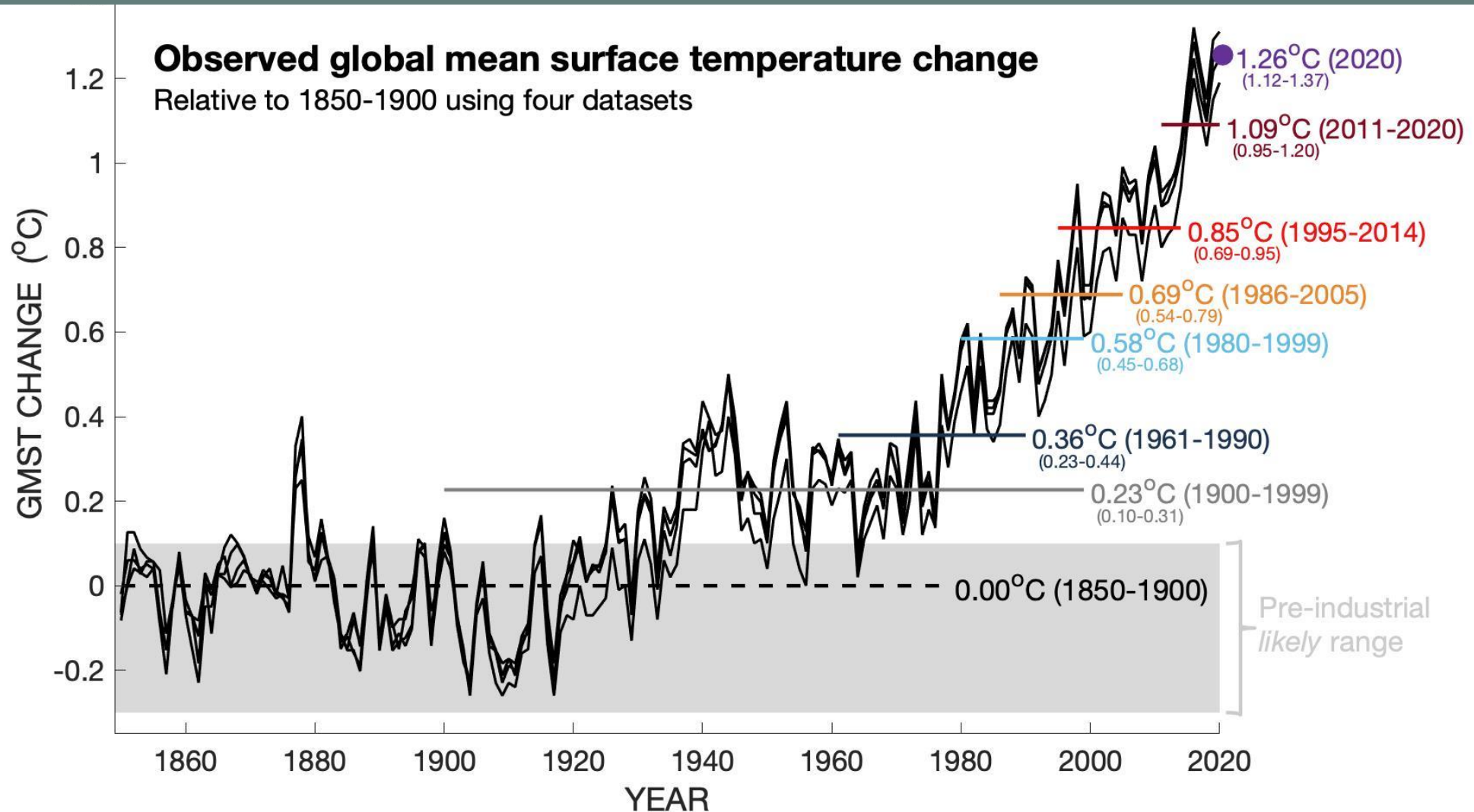

2016 - 2020

DE GEMIDDELDE TEMPERATUUR IS TOEGENOMEN

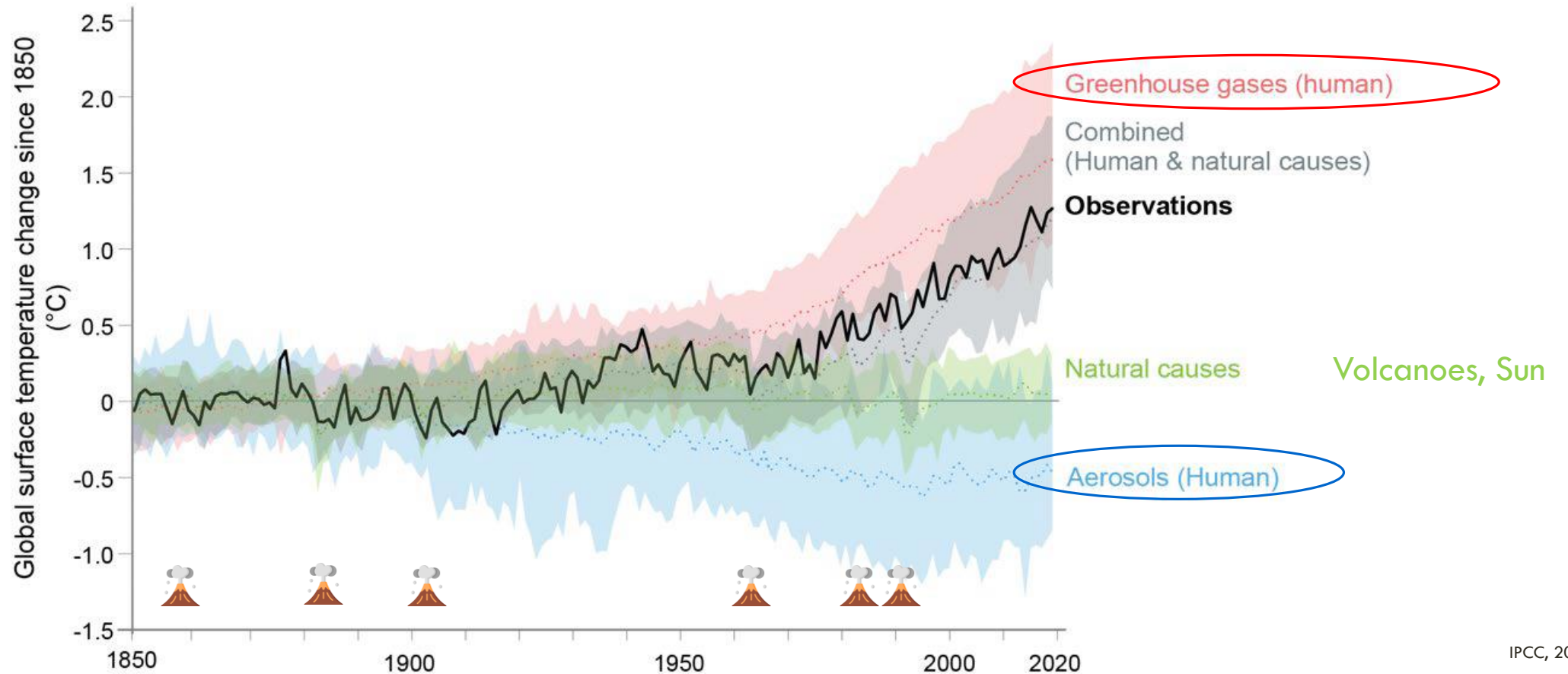

IPCC, 2021

OORZAKEN VAN DE OPWARMING

FAQ 3.1: How do we know humans are causing climate change?

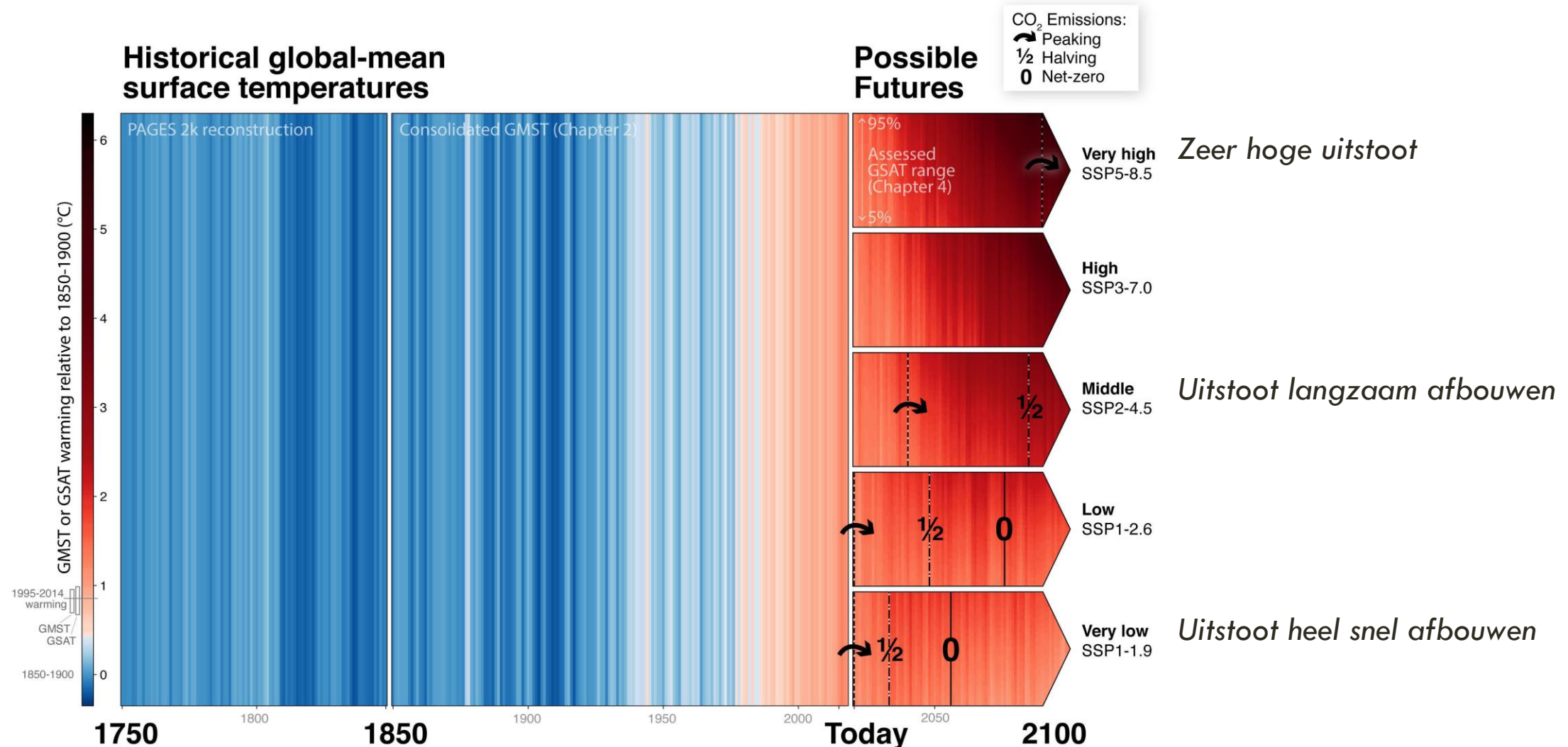
Observed warming (1850-2018) is only reproduced in simulations including human influence.

IPCC, 2021

TOEKOMST LIGT IN ONZE HANDEN

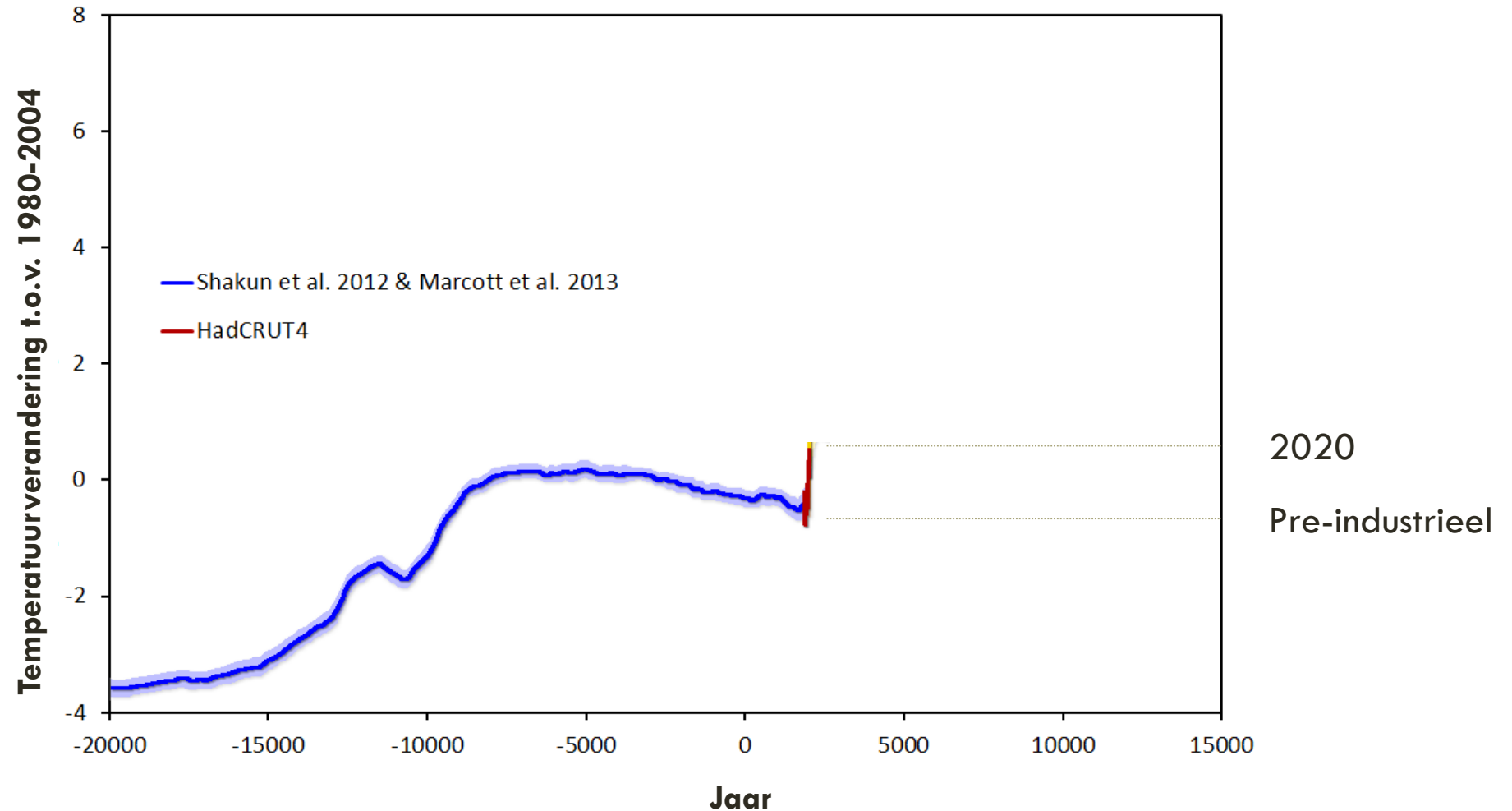

IPCC, 2021

VERLEDEN, HEDEN

Opwarming in
toekomst hangt af van

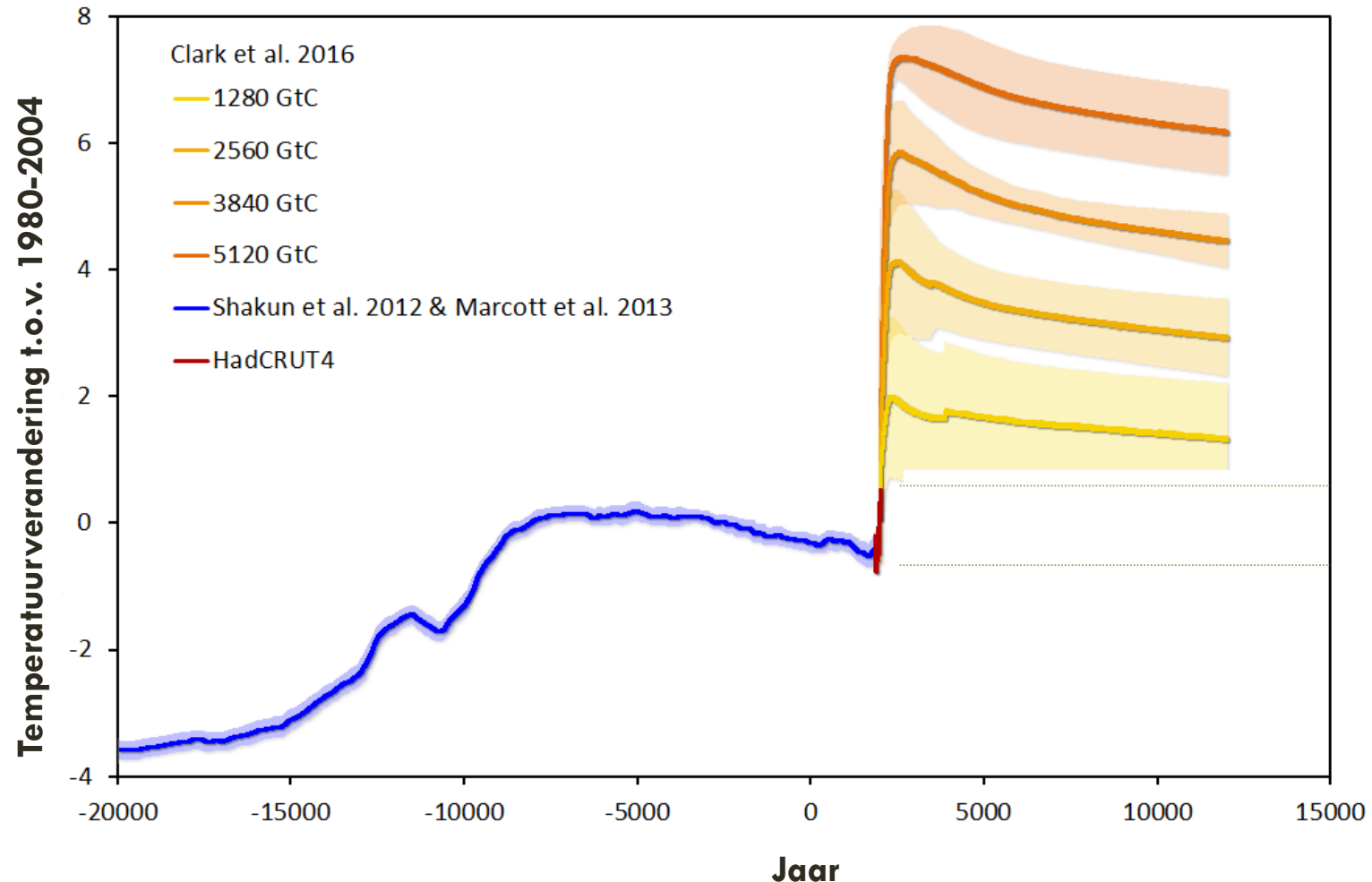
- ❖ emissies
- ❖ klimaatgevoeligheid

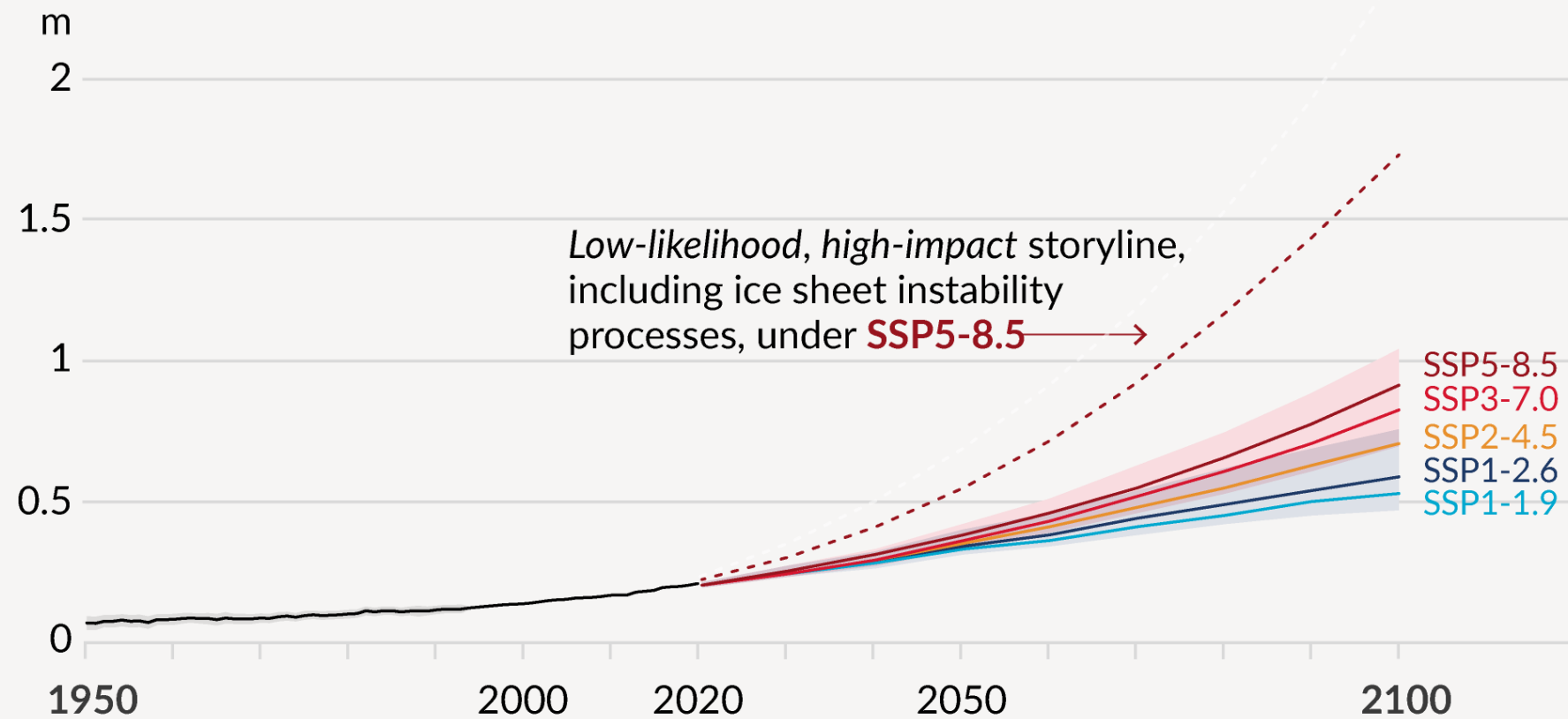
VERLEDEN, HEDEN **EN TOEKOMST**

De opwarming
is onomkeerbaar
op menselijke
tijdschaal

PROJECTIES VAN TOEKOMSTIGE ZEESPIEGELSTIJGING

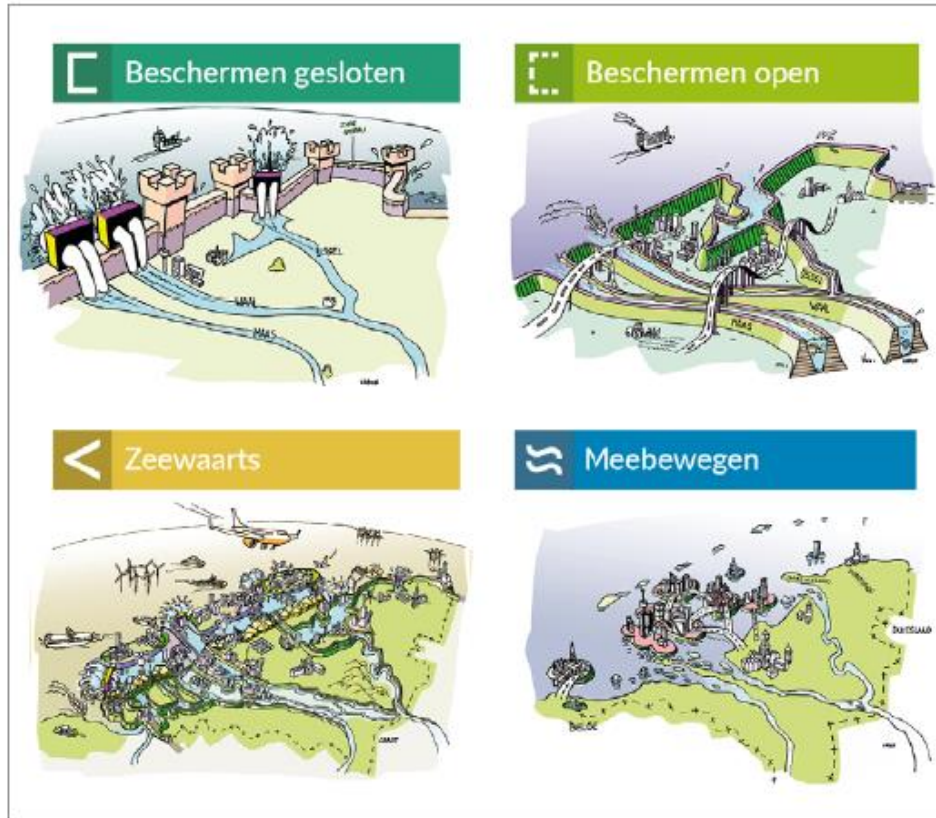
d) Global mean sea level change relative to 1900

IPCC, 2021

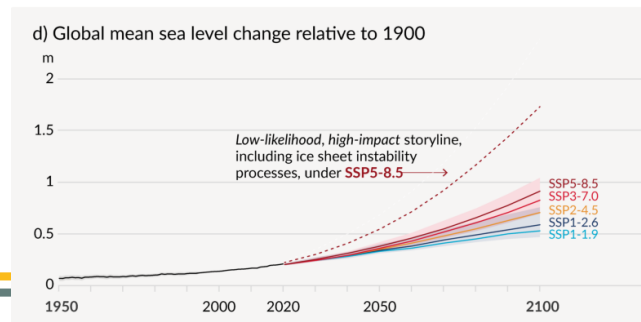

KOMENDE EEUWEN: MEERDERE METERS

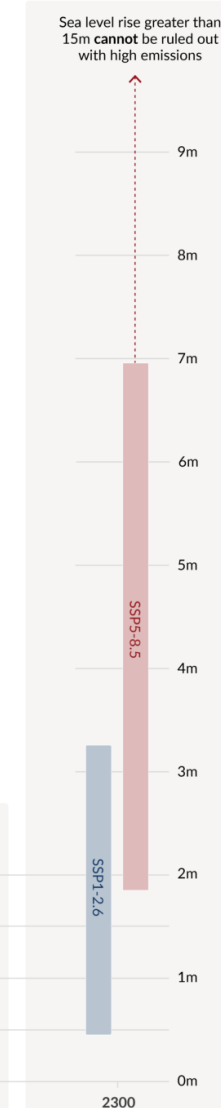

Deltares, 2019

www.bartverheggen.nl

e) Global mean sea level change in 2300 relative to 1900

"We moeten een gecontroleerde terugtrekking op termijn overwegen"

-- Prof Michiel van den Broeke, UU

IPCC, 2021

www.klimaatveranda.nl

VELE EN VERSTREKKENDE GEVOLGEN

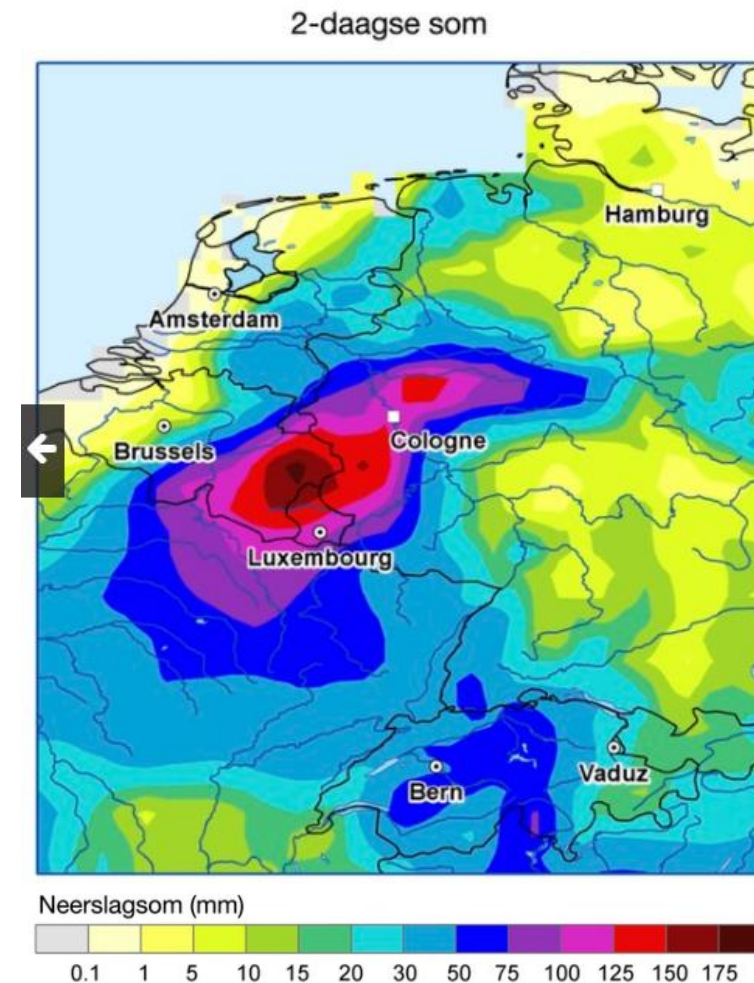

ZWARE REGENBUIEN **VAKER EN INTENSER**

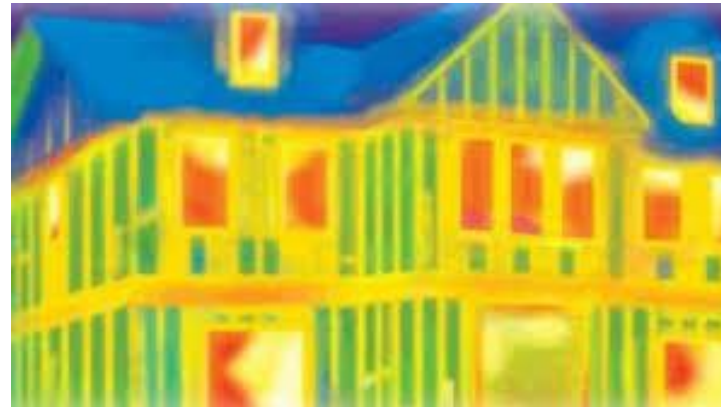

<https://www.knmi.nl/over-het-knmi/nieuws/kans-op-zware-regenval-zoals-op-13-en-14-juli-neemt-verder-toe-door-klimaatverandering>

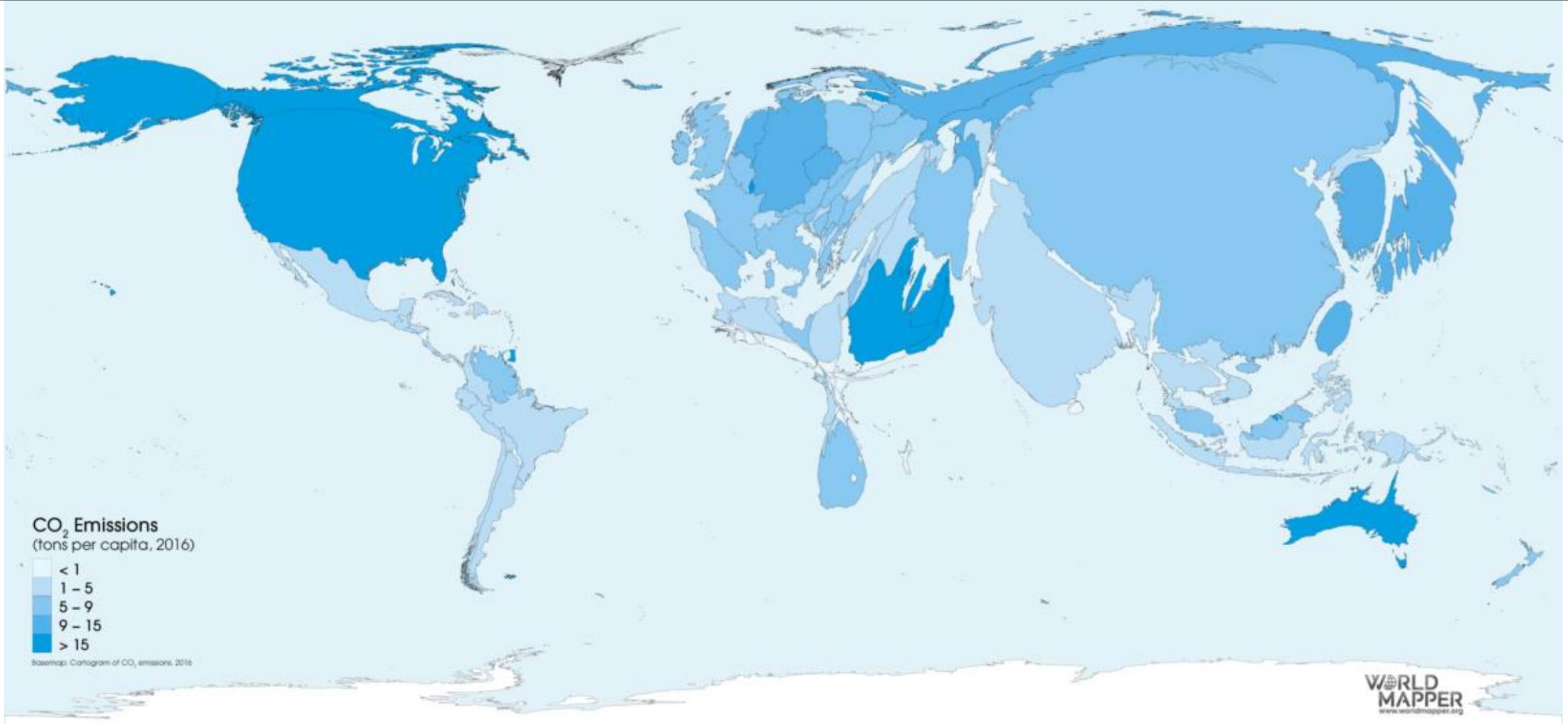

ER ZIJN DINGEN DIE WE KUNNEN **DOEN**

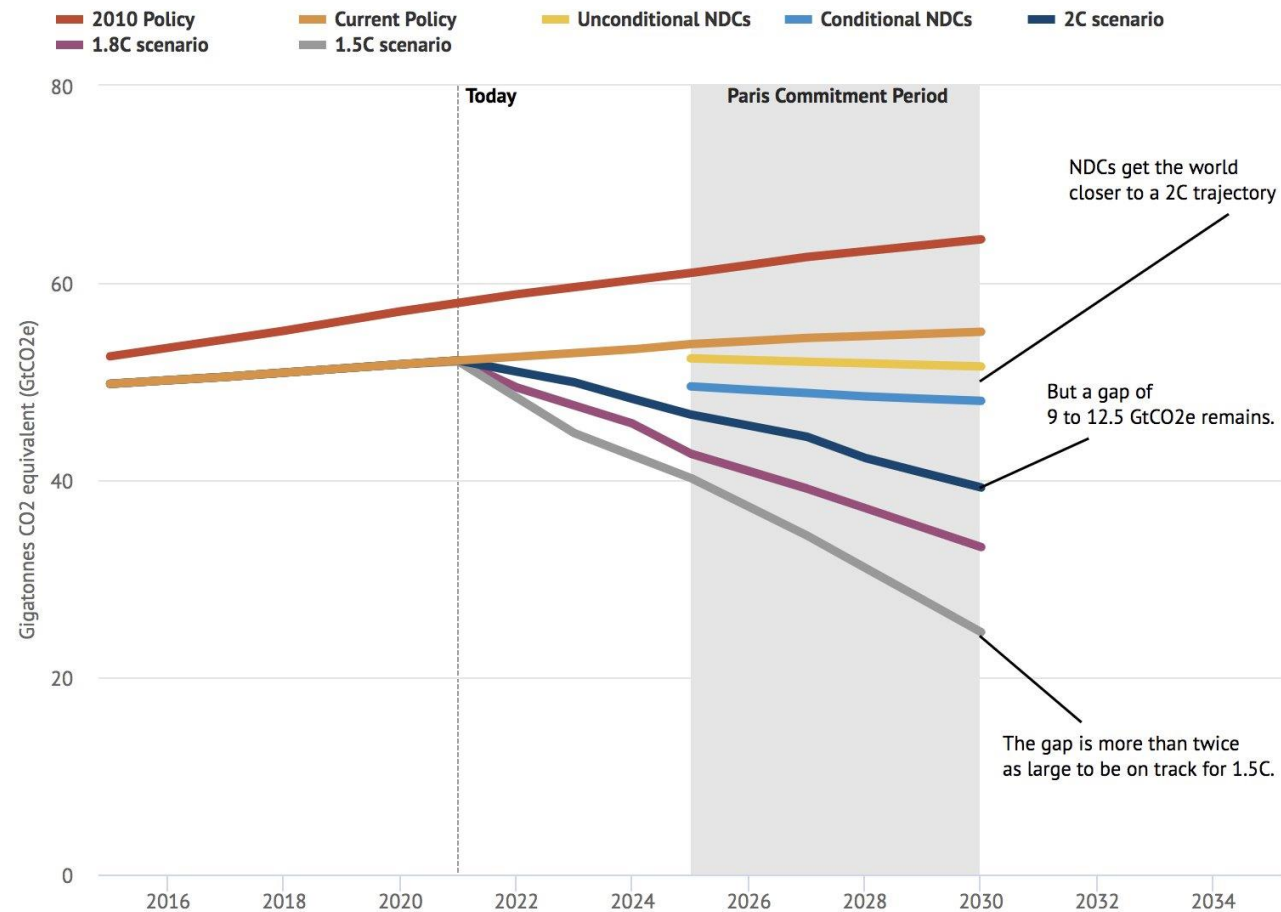
LANDEN GESCHAALD NAAR CO₂ EMISSIES

BELOFTES NIET AFDOENDE OM DOEL TE HALEN

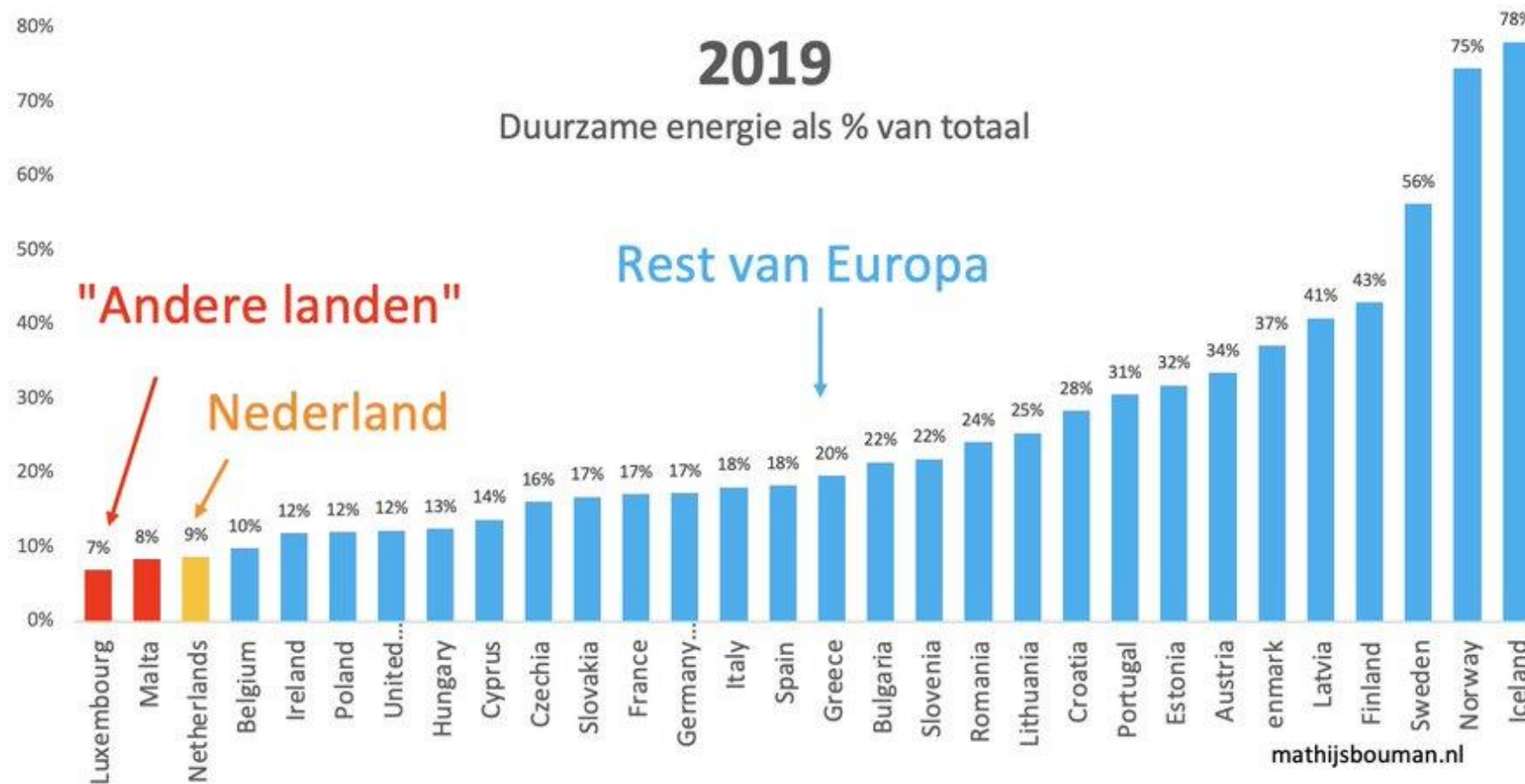
A large gap remains between 2030 commitments and Paris Agreement goals

Carbonbrief, 2021

NEDERLAND IN DE EUROPESE ACHTERHOEDE

WETENSCHAP EN MAATSCHAPPIJ

❖ Klimaatwetenschap is robuust: *brede overeenstemming onder wetenschappers*

❖ Maatschappelijke respons raakt aan politieke ideologie en wereldbeeld:
maatschappelijke verdeeldheid en polarisatie

❖ Onderscheid wetenschap ('is')
en beleidskeuzes ('ought')

PeterKuipersMunneke
@PKuipersMunneke

Volg je nu

Pseudoskepsis ontstaat vrijwel altijd als de werkelijkheid botst met je persoonlijke wereldbeeld, normen of opvattingen. Hier mengen zich feiten met opvattingen

08:03 - 16 okt. 2019

22 retweets 133 vind-ik-leuks

WAAROM WORDT WETENSCHAP **AFGEWEZEN?**

- ❖ Politieke ideologie
  - ❖ Psychologische valkuilen
  - ❖ Verwarring
  - ❖ Gevestigde belangen
-
- ❖ Wantrouwen jegens instituties
(wetenschap, politiek, journalistiek)

<https://ourchangingclimate.wordpress.com/2010/06/26/climate-skepticism-comes-in-many-shades-of-grey/>

WETENSCHAPSONTKENNING **PSEUDOSCEPSIS**

5 CHARACTERISTICS OF SCIENCE DENIAL

F

Fake
Experts

L

Logical
Fallacies

I

Impossible
Expectations

C

Cherry
Picking

C

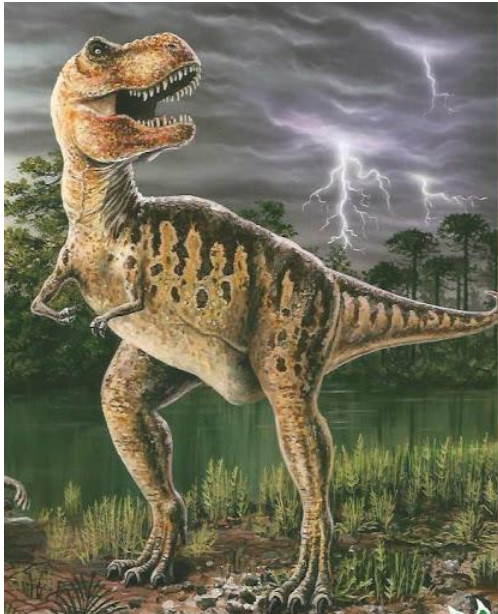

Conspiracy
Theories

“Er is een paar jaar geleden afgesproken dat het warmer moet worden om gewone belastingbetalers in de tang te nemen.”

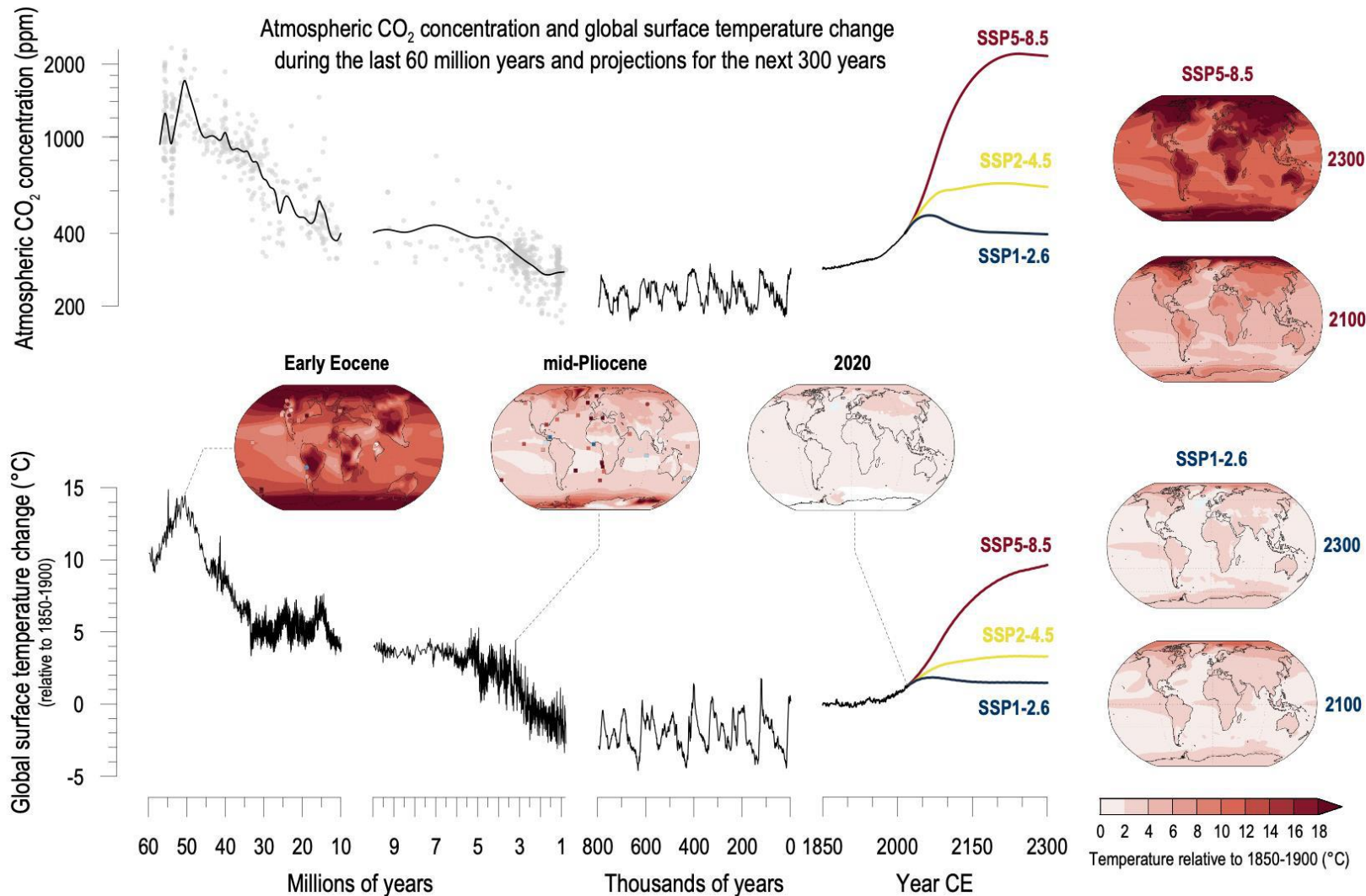
Richard de Mos

KLIMAATVERANDERING IS VAN ALLE TIJDEN

CO₂ SPEELDE DAARBIJ VAAK **SLEUTELROL**

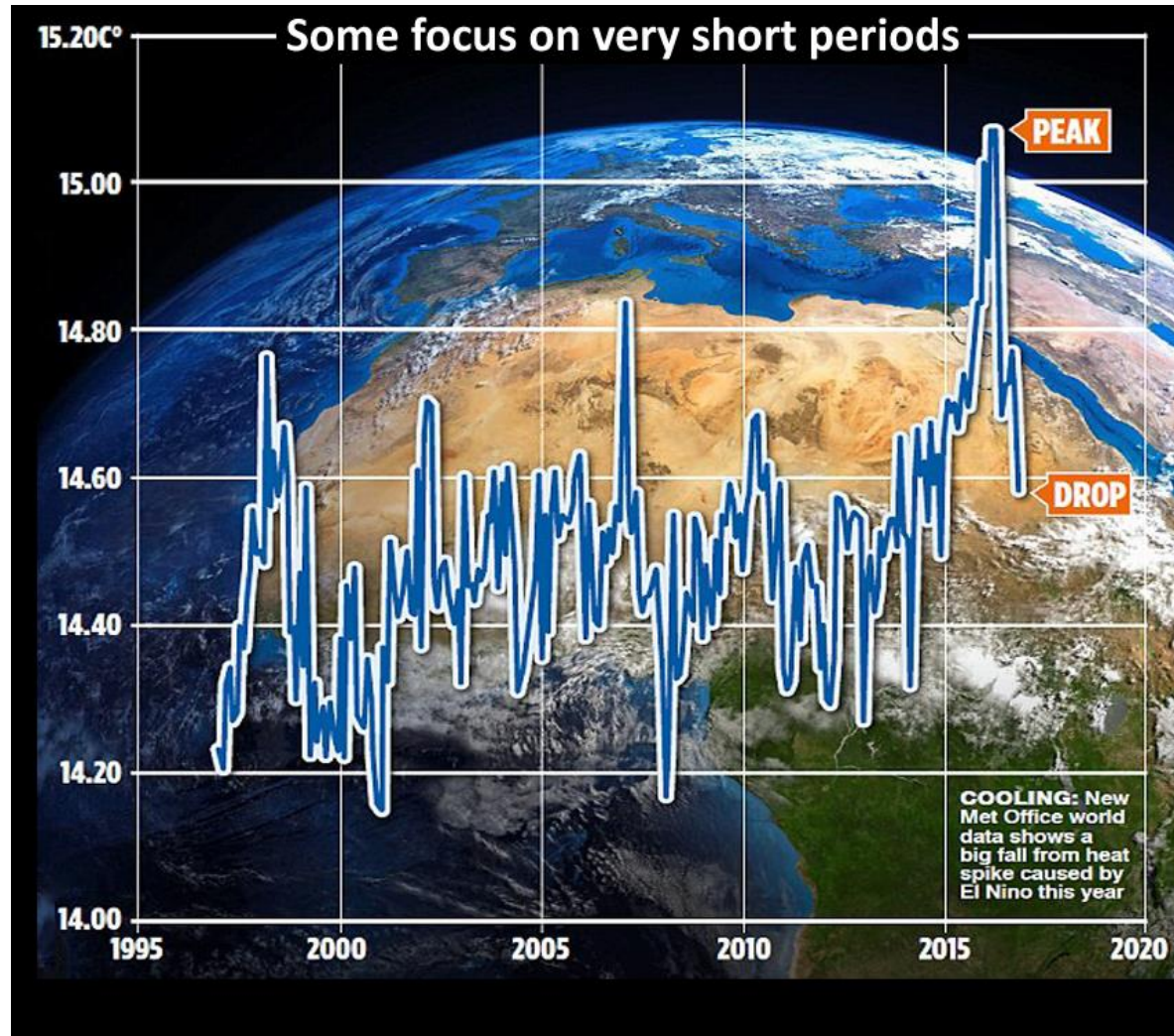
CO₂ concentratie

Temperatuur
verandering

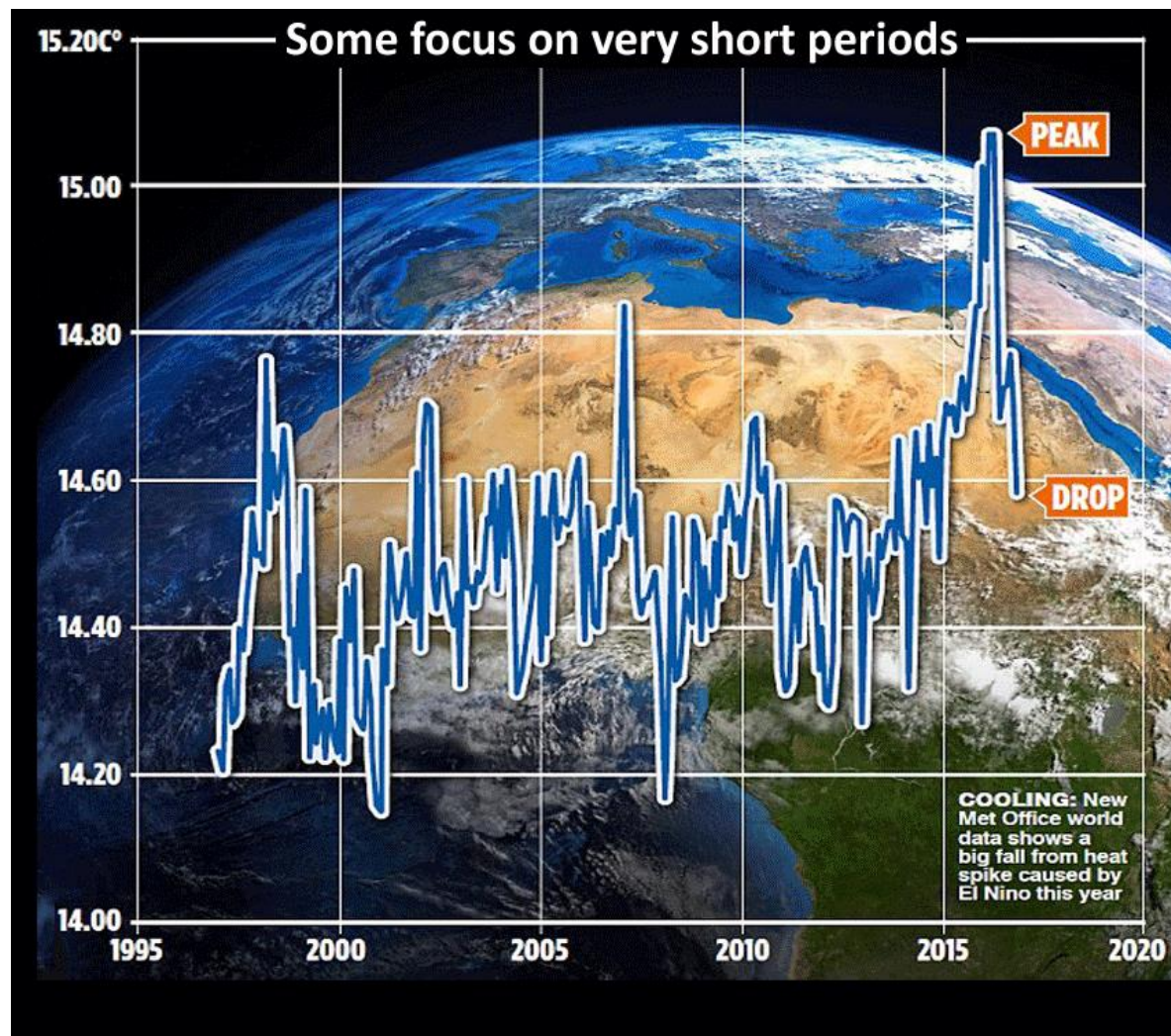
DE AARDE WARMT **NOG STEEDS** OP

DE AARDE WARMT **NOG STEEDS** OP

Cherry picking

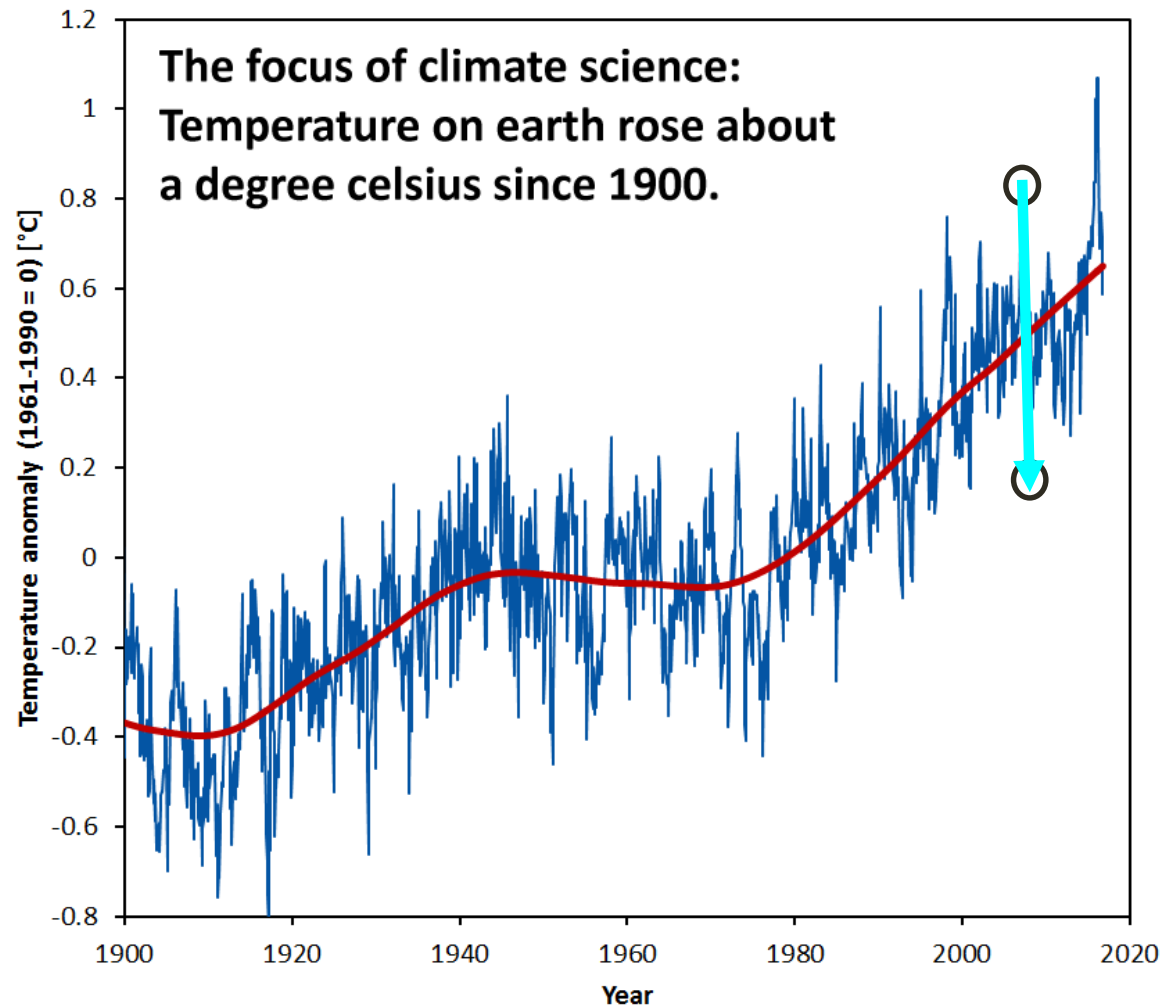
Cherry picking

DE AARDE WARMT **NOG STEEDS** OP

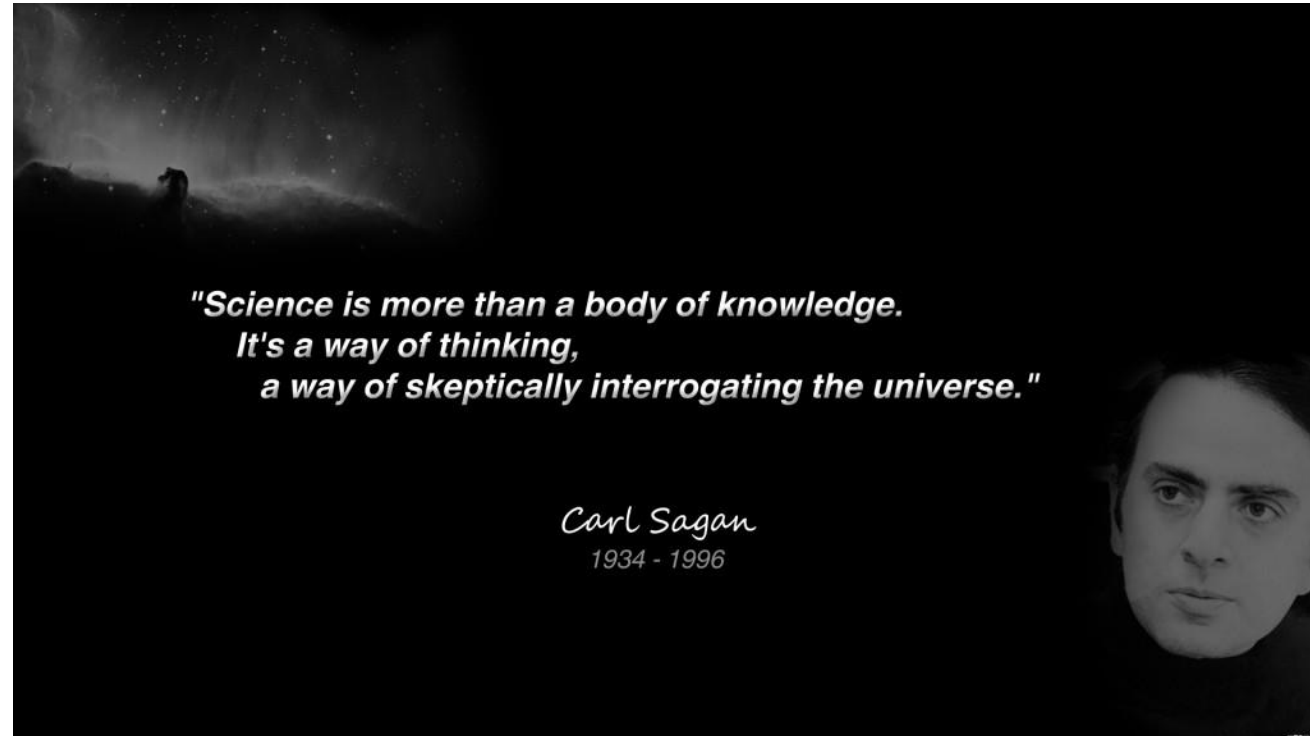
Cherry picking

Cherry picking

WETENSCHAP IS GEORGANISEERDE SCEPSIS

“Consensus emerges as scientific knowledge matures and stabilizes.”

Oreskes, 2013

<https://www.dailymotion.com/video/xp20pc>

‘FALSE BALANCE’

“Het is niet de taak van een journalist om aan onzin evenveel tijd en ruimte te bieden als aan serieuze expertise.”

Jonathan Holmes

“Journalisten zijn dol op rebelse geluiden. Niets zo saai als een wetenschapper die verkondigt wat al zijn collega's verkondigen.”

Mark Traa

DANKUWEL

- ❖ **Huidige klimaatverandering:**
  - gaat ongekend snel
  - stelt ons voor grote uitdagingen
  - is onomkeerbaar op menselijke tijdschaal
- ❖ **Onzekerheid en traagheid vergroten het risico**
- ❖ **CO₂-vrije technologie is beschikbaar**
- ❖ **Discussie over beleidskeuzes: ja, graag!**
- ❖ **Wetenschapsontkenning en pseudosceptis: nee, dankje.**

